Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

25. juuli 2018*

Apellatsioonkaebus – Tolliliit – Määrus (EMÜ) nr 2913/92 – Artikkel 239 – Imporditollimaksu vähendamine – Läti linase riide import aastatel 1999–2002 – Eriolukord – Järelevalve- ja kontrollikohustus – Väidetav korruptsioon tollis – Võltsitud liikumissertifikaat – Vastastikune usaldus

Kohtuasjas C-574/17 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 28. septembril 2017 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Caeiros ja B.-R. Killmann,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teine menetlusosaline:

Combaro SA, asukoht Lausanne (Šveits), esindaja: *Rechtsanwalt* D. Ehle,

hageja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ja M. Vilaras,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

1 Oma apellatsioonkaebuses palub Euroopa Komisjon tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 19. juuli 2017. aasta kohtuotsuse Combaro *vs.* komisjon (T-752/14, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2017:529), millega tühistati komisjoni 16. juuli 2014. aasta otsus C(2014) 4908 (final), milles tuvastati, et imporditollimaksu vähendamine ei ole konkreetsel juhul põhjendatud (asi REM 05/2013) (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Õiguslik raamistik

Assotsiatsioonileping

2 Euroopa lepingu, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Läti Vabariigi vahel (EÜT 1998, L 26, lk 3, edaspidi „assotsiatsioonileping“), artikkel 34 on sõnastatud järgmiselt:

„Protokoll nr. 3[, mis käsitleb mõiste „pärinevad tooted“ definitsiooni ja administratiivkoostöö meetodeid,] määrab kindlaks käesoleva [l]epinguga ettenähtud tollisoodustuste rakendamise aluseks olevad päritolureeglid ning sellealased administratiivse koostöö meetodid.“

3 Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Läti Vabariigi vahelise assotsiatsiooninõukogu 2. detsembri 1998. aasta otsusega nr 4/98, mis käsitleb assotsiatsioonilepingu protokolli nr 3 muudatuste vastuvõtmist, mis sisalduvad ühelt poolt Euroopa Ühenduse, Euroopa Söe- ja Teraseühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Läti Vabariigi vahel vabakaubandust ja kaubandust puudutavaid küsimusi käsitleva lepingu kohaselt vastu võetud ühiskomisjoni otsuses nr 1/97, (EÜT 1999, L 6, lk 10, edaspidi „protokoll 3“) muudetud protokolli nr 3, mis käsitleb mõiste „pärinevad tooted“ definitsiooni ja administratiivkoostöö meetodeid, artiklid 16 ja 17 täpsustavad, et Läti päritolu toodete suhtes kohaldatakse assotsiatsioonilepingu sätteid siis, kui esitatakse kaupade liikumissertifikaat EUR.1, mille on väljastanud ekspordiriigi toll.

4 Kõnealuse protokolli artikli 31 lõige 2 näeb ette:

„Selleks et tagada käesoleva protokolli õige kohaldamine, aitavad ühendus ja Läti üksteisel pädevate tolliasutuste kaudu kontrollida liikumissertifikaatide EUR.1 ehtsust. […]“.

5 Nimetatud protokolli artikli 32 „Päritolutõendi õigsuse kontroll“ lõiked 1, 3 ja 5 sätestavad:

„1. Järelkontrolli päritolutõendite üle tehakse pisteliselt või siis, kui impordiriigi tollil tekib põhjendatud kahtlus dokumentide ehtsuses, kõnealuste toodete päritolustaatuses või käesoleva protokolli muude nõuete täitmises.

[…]

3. Kontrolli teostab ekspordiriigi toll. Selleks on tal õigus nõuda mis tahes tõendeid ja kontrollida eksportija raamatupidamisdokumente ning viia läbi mis tahes muud kontrolli, mida ta peab vajalikuks.

[…]

5. Kontrolli tulemused teatatakse kontrolli taotlenud tollile võimalikult kiiresti. Tulemustest peab selguma, kas dokumendid on ehtsad ja kas asjaomaseid tooteid võib käsitleda Läti […] päritolu toodetena, ja kas need vastavad muudele käesoleva protokolli nõuetele.“

Tolliseadustik

6 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik“) artikli 239 lõige 1 näeb ette:

„Impordi[…]tollimaksu võib tagasi maksta või vähendada […] juhtudel:

[…]

– mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses või ilmses hooletuses. Olukorrad, mille puhul seda sätet võib kohaldada ja kord, mida tuleb järgida, määratakse kooskõlas komiteemenetlusega. […]“

Rakendusmäärus

7 Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92 (EÜT 1993, L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3) (mida on muudetud komisjoni 25. juuli 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1335/2003 (EÜT 2003, L 187, lk 16)) (edaspidi „rakendusmäärus“), artikli 899 lõige 2 sätestab:

„Muudel juhtudel, v.a need, mille kohta tuleb toimik esitada komisjonile vastavalt artiklile 905, teeb otsuseid tegev tolliasutus ise impordi[…]tollimaksude tagasimaksmise või vähendamise otsuse, kui on tegemist eriolukorraga, mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses või ilmses hoolimatuses.

[…]“

8 Rakendusmääruse artikli 905 lõige 1 näeb ette:

„Kui koos [tolli]seadustiku artikli 239 lõike 2 alusel esitatud tagasimaksmise või vähendamise taotlusega esitatakse tõendusmaterjal eriolukorra kohta, mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses või ilmses hoolimatuses, edastab liikmesriik, kus otsuseid tegev tolliasutus asub, komisjonile dokumendid juhu kohta, mis võidaks lahendada artiklites 906–909 sätestatud korras, kui:

– toll leiab, et eriolukord on põhjustatud sellest, et komisjon ei ole täitnud oma kohustusi […]“

Vaidluse taust

9 Vaidluse taust on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–28.

10 Vaidlusalune otsus käsitleb tollimaksu linaselt riidelt, mille Combaro SA importis ajavahemikus 10. detsembrist 1999 kuni 10. juunini 2002 Saksamaa kaudu Euroopa Liitu ja mille Läti sooduspäritolu ei olnud tõendatud.

11 Läti sooduspäritolu riie oli mainitud ajal assotsiatsioonilepingu alusel impordipiirangutest vabastatud. Asjaomasele riidele laienes nimetatud vabastus tingimusel, et importijal oli võimalik tõendada selle päritolustaatust kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1, mille oli ekspordi ajal väljastanud Läti toll.

12 Käesoleval juhul kasutas Combaro assotsiatsioonilepingul põhinevat tollimaksuvabastust, mida kohaldas Saksamaa toll esitatud 51 kaupade liikumissertifikaadi alusel (edaspidi „vaidlusalused sertifikaadid“).

13 Olles saanud hoiatusteate Taani tollilt, tegi Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) kontrollkäigu Lätisse. OLAFi raporti alusel saatis komisjon liikmesriikidele 11. septembril 2002 vastastikuse abi teatise, paludes kontrollida kõiki Läti päritolu linase riide importimise toiminguid.

14 Saksamaa toll palus Läti tollil viia läbi vaidlusaluste sertifikaatide järelkontroll. Läti toll vastas Saksamaa tolli taotlusele 7. aprillil, 2. mail ja 7. mail 2003 saadetud kirjades (edaspidi „2003. aasta kirjad“) järgmiselt:

„[Vaidlusalused] sertifikaadid ei ole kantud tolli registrisse. Läti toll ei ole neid väljastanud, nii et neid tuleb käsitada kehtetuna.“

15 Saksamaa toll tegi 3. juulil 2003 otsuse algatada kõnealustele sertifikaatidele vastava imporditollimaksu tollivormistusjärgse sissenõudmise menetlus.

16 Vahepeal tehti OLAFi algatusel Taani importimisel esitatud liikumissertifikaatide ekspertiisid. Ekspertiisi tulemustest selgus esiteks, et sertifikaatidel olevad templijäljendid olid tõenäoliselt ehtsad, ning teiseks, et neil sertifikaatidel olev allkiri pigem oli, kui ei olnud teatava Läti tolliametniku oma.

17 Pärast Finanzgericht Müncheni (Müncheni maksukohus, Saksamaa) otsust palus Bundesministerium der Finanzen (Saksamaa föderaalne rahandusministeerium) Combarol esitada oma seisukoht ja esitas 3. septembril 2013 tolliseadustiku artikli 239 alusel komisjonile imporditollimaksu vähendamise taotluse. Komisjon algatas seepeale menetluse REM 05/2013.

18 Vaidlusaluse otsuse võttis komisjon vastu 16. juulil 2014.

19 Vaidlusaluse otsuse põhjenduses 32 tõdeb komisjon, et tegemist ei ole sellise eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 tähenduses, mis on tingitud Läti tolli kohustuste täitmata jätmisest, kuna komisjonil ei ole võimalik järeldada, et kõnealune asutus osales vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises.

20 Komisjon uuris ka seda, kas ta ise võib olla jätnud täitmata oma kohustused seoses assotsiatsioonilepingu õige kohaldamise järelevalvega. Vaidlusaluse otsuse põhjendustes 36–41 järeldab komisjon, et tema tegevus ei põhjustanud eriolukorda.

21 Olles kõnealuse otsuse põhjenduses 45 leidnud, et tolliseadustiku artikli 239 mõttes eriolukorra puudumise tõttu ei ole imporditollimaksu vähendamine põhjendatud, lisas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 48–52, et hageja ei ole tõendanud, et ta tegutses nõutava hoolsusega.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

22 Combaro esitas vaidlusaluse otsuse tühistamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 12. novembril 2014. Oma hagi põhistamiseks esitas hageja üheainsa väite tolliseadustiku artikli 239 rikkumise kohta.

23 Vaidlustatud kohtuotsusega tühistas Üldkohus vaidlusaluse otsuse ja mõistis Combaro kohtukulud välja komisjonilt, jättes viimase kohtukulud tema enda kanda.

Poolte nõuded

24 Apellatsioonkaebuses palub komisjon Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– jätta esimeses kohtuastmes esitatud Combaro hagi rahuldamata ja

– mõista nii apellatsioonimenetluse kui ka esimese kohtuastme kohtukulud välja Combarolt.

25 Combaro palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Apellatsioonkaebus

26 Komisjon esitab apellatsioonkaebuse põhistamiseks neli väidet.

27 Käesolevas asjas on paslik analüüsida koos apellatsioonkaebuse esimest väidet, mis käsitleb faktilistele asjaoludele antud vale õiguslikku hinnangut, ja teist väidet, mille kohaselt on moonutatud eriolukorra esinemist puudutavaid tõendeid.

Poolte argumendid

28 Komisjoni esimese väite kohaselt andis Üldkohus seoses tolliseadustiku artikli 239 tähenduses eriolukorra esinemisega faktilistele asjaoludele vale õigusliku hinnangu, leides, et komisjonil ei olnud piisavalt teavet ning et ta jättis täitmata assotsiatsioonilepingust tuleneva järelevalvekohustuse.

29 Komisjoni väitel jättis Üldkohus esiteks täielikult arvestamata meetmetega, mida komisjon oli juba võtnud selleks, et saada teavet liidu ja Läti vahel toimunud linase riide kaubavahetuse kohta, millega oli hõlmatud ka Combaro olukord.

30 Teiseks väidab komisjon, et Üldkohus andis väära hinnangu sellele, milliseid meetmeid oleks komisjon pidanud võtma.

31 Komisjon märgib selle kohta eelkõige, et Üldkohus heitis komisjonile ekslikult ette templijäljendite hävitamist Läti tolli poolt, arvestades, et ta ise märkis, et templite säilitamise kohustust ei olnud.

32 Lisaks väidab ta, et arvestades Läti tolli korduvat kinnitust selle kohta, et vaidlusalused sertifikaadid ei olnud ehtsad, on mitmes osas vale Üldkohtu sedastus, et komisjon oleks pidanud nõudma Läti tollilt asjaomaste sertifikaatide tegelikku kontrollimist.

33 Tegelikult vaatas Läti toll 2003. ja 2007. aastal vaidlusalused sertifikaadid läbi ning esitas mõlemal korral sama kokkuvõtte. Üldkohus ei saanud seega õiguspäraselt tugineda asjaolule, et 2003. aasta kirjad allkirjastanud isik oli õigusrikkumises süüdi mõistetud, kuna 26. juuni 2007. aasta kirja (edaspidi „2007. aasta vastus“) on igal juhul allkirjastanud teine ametnik ning seega on see täiesti nõuetele vastav.

34 Komisjoni väitel jättis Üldkohus mainitud kontekstis tähelepanuta asjaolu, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on Läti tolli teostatud järelkontroll komisjonile siduv. Üldkohus heitis hoopis komisjonile ette selle kohustuse täitmata jätmist ning seega tegi vale järelduse, et komisjon oleks pidanud hankima täiendavat teavet.

35 Komisjoni teise väite kohaselt Üldkohus esiteks moonutas tõendeid, kinnitades, et Läti tolli asedirektor, kes oli allkirjastanud vaidlusalused sertifikaadid ja kirjad järelkontrolli käigus, oli süüdi mõistetud õigusrikkumises, mis seisnes ametiüleannete käigus õigusvastaste tegude toimepanemises. Seega nähtub toimiku eri dokumentide pelgast võrdlemisest, et vaidlusaluseid sertifikaate ei olnud allkirjastanud see isik.

36 Järgmiseks mainib komisjon vaidlustatud kohtuotsuses olevat teist tõendite moonutamist, kuivõrd selles otsuses on tõdetud, et Läti tollil oli võimatu esitada asjaomaste tollibüroode algupäraseid templijäljendeid.

37 Lõpetuseks märgib komisjon, et need tõendite moonutamised on otsustava tähtsusega, sest kui neid ei oleks olnud, ei oleks Üldkohus teinud järeldust, et komisjon oleks pidanud võtma täiendavaid meetmeid.

38 Combaro palub apellatsioonkaebuse esimene ja teine väide tagasi lükata.

39 Seoses sellega väidab ta, et komisjoni võetud meetmed olid üldised meetmed, mis ei olnud käesoleva juhtumi puhul piisavad.

40 Komisjon oleks tegelikult pidanud võtma temalt eeldatavaid täiendavaid meetmeid. Eeskätt oleks tulnud tegelikult kontrollida vaidlusaluseid sertifikaate, kuna Üldkohtu mainitud asjaoludel oli vastastikune usaldus minetatud. Riigi ametiasutused, mille puhul kahtlustatakse korruptsiooni, ei saa tugineda vastastikusele usaldusele. Combaro leiab, et selles kontekstis ülehindab komisjon Üldkohtu poolt 2003. aasta kirjad allkirjastanud isiku samasusele antud kaalu. Tema väitel on tegemist ainult ühe tõendiga muude hulgas.

41 Ka ei ole 2007. aasta vastusel sellist väärtust, nagu sellele omistab komisjon, kuna seda ei saa käsitada 2003. aasta kirjade usaldusväärsuse kinnitusena ja see ei põhine juhtumi asjaolude tegelikul hindamisel.

42 Ja kuigi Combaro möönab, et Läti tolli asedirektor ei ole allkirjastanud vaidlusaluseid sertifikaate, vaid ainult 2003. aasta kirjad, väidab ta, et nende sertifikaatide allkirjastaja ei ole teada ning ta võis töötada mainitud asedirektori alluvuses. Peale selle olid vaidlusaluste sertifikaatide koopiad lisatud 2003. aasta kirjadele, mis tähendab, et nimetatud sertifikaate ja kõnealuseid kirju tuleks käsitleda tervikuna.

43 Samuti ei saa nõustuda komisjoni väidetud teise moonutamise juhtumiga.

Euroopa Kohtu hinnang

44 Kõigepealt tuleb märkida, et tolliseadustiku artikkel 239 koostoimes rakendusmääruse artikliga 905 kujutab endast õigluse üldklauslit, mille eesmärk on reguleerida eriolukorda, millesse deklarant teiste samal tegevusalal tegutsevate ettevõtjatega võrreldes võib olla sattunud (vt selle kohta 17. veebruari 2011. aasta kohtuotsus Bolton Alimentari, C-494/09, EU:C:2011:87, punkt 54, ja 22. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* Transnáutica, C-506/09 P, EU:C:2012:156, punkt 65).

45 See õigluse üldklausel näeb ette, et imporditollimaksu vähendatakse, kui on täidetud kaks tingimust: nimelt esineb eriolukord ja asjaomast isikut ei saa süüdistada ilmses hooletuses või pettuses (vt selle kohta 25. juuli 2008. aasta kohtuotsus C.A.S. *vs.* komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 86).

46 Vaidlustatud kohtuotsuses tõdes Üldkohus pärast Combaro ainsa väite analüüsimist, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlusaluses otsuses, et selle äriühingu osas ei olnud tegemist eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 tähenduses.

47 Viidatud kohtuotsuse punktidest 90 ja 91 nähtub, et see järeldus põhineb hinnangul, mille kohaselt komisjon esiteks asus ekslikule seisukohale, et tal on olukorrale hinnangu andmiseks piisavalt teavet, ja teiseks jättis võtmata need konkreetsed meetmed, milleks ta oli kohustatud assotsiatsioonilepingu õige kohaldamise järelevalve- ja kontrolliülesande raames.

48 Nii leidis Üldkohus eeskätt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 77 ja 85, et komisjon oleks pidanud täiendavalt välja selgitama juhtumi asjaolud ja kui komisjon oleks kasutanud täiel määral oma õigusi, siis seda kindlamalt oleks sertifikaatide ehtsuse või selle puudumise saanud tuvastada.

49 Selles osas leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 87 ja 88, et Combaro olukorda hinnates ei toiminud komisjon õiguspäraselt, rahuldudes ainult Läti tolli poolt järelkontrolli raames antud vastustega, ning oleks pidanud kasutama oma õigusi, vaatamata saadud vastustele.

50 Komisjoni eeskujul tuleb tõdeda, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 86 viidatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt põhineb liidu ja kolmanda riigi vahel sõlmitud lepingule lisatud päritolureeglite protokollis ette nähtud halduskoostöö süsteem importivate liikmesriikide ametiasutuste ja ekspordiriigi ametiasutuste vastastikusel usaldusel (vt selle kohta 15. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, punkt 28, ja 24. oktoobri 2013. aasta kohtuotsuse Sandler, C-175/12, EU:C:2013:681, punkt 49).

51 Euroopa Kohus järeldas sellest, et mis täpsemalt puutub ekspordiriigi väljastatud sertifikaatide EUR.1 järelkontrolli, siis on selle riigi ametiasutuste õiguspärased järeldused ja hinnangud importiva liikmesriigi asutustele põhimõtteliselt siduvad (vt selle kohta 25. veebruari 2010. aasta kohtuotsus Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, punktid 62 ja 63, ning 15. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, punkt 29).

52 Neid põhimõtteid tuleb assotsiatsioonilepingu kohaldamisel täielikult arvesse võtta, sest protokolli nr. 3 artiklite 17 ja 32 kohaselt peavad ekspordiriigi ametiasutused väljastama sertifikaate EUR.1, kontrollima sel otstarbel asjaomase kauba päritolu ja võtma vajaduse korral seisukoha nende sertifikaatide ehtsuse suhtes.

53 Nimetatud põhimõtted saab *mutatis mutandis* üle kanda komisjoni ja ekspordiriigi toll vahelistele suhetele olukorras, kus see institutsioon otsustab kauba liikumissertifikaatide ehtsuse üle, et hinnata, kas tegemist on eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 tähenduses.

54 Nimelt peab komisjon konkreetsel juhul imporditollimaksu tagasimaksmise või vähendamise üle otsustades kontrollima impordiliikmesriigi tolli asemel teatava kauba importimise asjaolusid ja asjakohaste tollieeskirjade, eeskätt kaupade liikumissertifikaatide ehtsust käsitlevate eeskirjade kohaldamist (vt selle kohta 25. juuli 2008. aasta kohtuotsus C.A.S. *vs*. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 90).

55 Selles kontekstis viitavad Euroopa Kohtu praktikas esitatud peamised põhjused, mis õigustavad ekspordiriigi ametiasutuste poolt läbi viidud järelkontrolli tulemuste usaldamisel põhinevat halduskoostöö süsteemi, ja nimelt asjaolu, et mainitud ametiasutustel on kõige paremad võimalused selle kontrolli läbiviimiseks, tõik, et sellise süsteemi eelis on kindlate ja ühtsete tulemuste saamine, ning vajadus tagada liidu ametiasutuste otsuste vastastikune tunnustamine (vt selle kohta 12. juuli 1984. aasta kohtuotsus Les Rapides Savoyards jt, 218/83, EU:C:1984:275, punktid 26 ja 27, ning 17. juuli 1997. aasta kohtuotsus Pascoal & Filhos, C-97/95, EU:C:1997:370, punkt 32), sellele, et ekspordiriigi ametiasutuste järeldused on põhimõtteliselt komisjonile siduvad, kui see institutsioon kaalub, kas tegemist on eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 tähenduses.

56 Eeltoodut arvestades on põhjendatud komisjoni väide, et assotsiatsioonilepingus ette nähtud järelkontrolli raames oli ta vaidlusaluste sertifikaatide ehtsuse üle otsustades põhimõtteliselt kohustatud tuginema Läti tolli õiguspärastele järeldustele ja hinnangutele.

57 On tõsi, et kõnealuse asutuse suhtes nii üles näidatud usaldus ei tähenda, et komisjonil ei saaks ühelgi juhul olla vajadust korraldada uurimine, et hinnata selliste sertifikaatide ehtsust.

58 Nii leidis Euroopa Kohus 25. juuli 2008. aasta kohtuotsuses C.A.S. *vs.* komisjon (C-204/07 P, EU:C:2008:446), millele Üldkohus viitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 70–74, et komisjon oleks pidanud võtma konkreetseid meetmeid kaupade liikumissertifikaatide ehtsuse kontrollimiseks ning tegevusetus selles osas võib kujutada endast eriolukorda.

59 Kuid selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas õigustasid komisjoni kohustust uurida assotsiatsioonilepingust tuleneva üldise järelevalve- ja kontrollikohustuse raames üksikasjalikult selliseid sertifikaate väga erilised asjaolud, nimelt see, et ekspordiriigi toll oli sõnastanud neid sertifikaate puudutava hinnangu ebamääraselt ja vastuoluliselt (vt selle kohta 25. juuli 2008. aasta kohtuotsus C.A.S. *vs.* komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 111).

60 Neil asjaoludel ei olnud komisjonil – vaatamata põhimõttelisele kohustusele usaldada kõnealust asutust – selles kohtuasjas võimalik teha otsust talle esitatud taotluse kohta ainult selle asutuse esitatud vastuste põhjal.

61 Seevastu käesolevas kohtuasjas ei sisalda vaidlustatud kohtuotsus ühtki viidet selle kohta, et Üldkohus oleks tuvastanud Läti tolli esitatud vastuste ebamäärasuse või vastuolulisuse. Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 87 selgub hoopis, et Üldkohtu arvates pidi komisjon kõnealuse asutuse poolt tehtud järeldustega arvestamata jätma.

62 Sellise lahenduse põhjendamiseks tugines Üldkohus kõnealuse asutuse esitatud järelduste lühidusele ja asjaolule, et 2007. aasta jooksul kinnitas järeldusi mitte ainult toimiku tegelik kontrollimine, vaid ka rida asjaolusid, mis esitati tõendina selle sama asutuse vaidlusaluste sertifikaatide väljastamisega seotuse kohta.

63 Täpsemalt esitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 järgmised järeldused:

– vaidlusaluste sertifikaatide järelkontroll algatati OLAFi uurimise tagajärjena seoses linase riide impordiga Taani;

– OLAFi raport teavitas väga lühikesest linase riide transiidist läbi Läti tolliladude selleks, et varjata kõnealuste kaupade päritolu;

– OLAFi raportile järgnenud ekspertiisid, mis tehti Taani importimisel kasutatud vaidlusalustel sertifikaatidel olevatele templijäljenditele ja allkirjadele, näitasid, et tegemist oli tõenäoliselt ehtsate templijäljendite ja allkirjadega;

– vaidlusalustel sertifikaatidel olevad templijäljendid olid väga sarnased Läti tolli ehtsate templijäljenditega;

– Läti tolli direktori asetäitja R., kelle allkiri oli vaidlusalustel sertifikaatidel ja järelkontrolli ajal toimunud kirjadel, mõisteti süüdi ametialases süüteos;

– Läti toll ei suutnud esitada asjaomastes Jelgava [(Läti)] ja Bauska [(Läti)] tollibüroodes kasutatavate originaaltemplite jäljendeid;

– komisjoni aruannete kohaselt valitseb eeskätt Läti tollis korruptsiooni õhkkond;

– Läti päritolu linase riide import on kasvanud ja ületab selle riigi tootmisvõimsuse.

64 Ilma et oleks vaja kindlaks teha, kas teatud asjaoludel võib olla põhjendatud, et komisjon jätab arvestamata ekspordiriigi tolli üheselt mõistetava hinnanguga, tuleb siiski märkida, et Üldkohtu esitatud kaalutlused ei saa igal juhul õigustada järeldust, millele see kohus jõudis, ning seetõttu põhjendada komisjoni väite, et ta pidi tingimata järgima Läti tolli poolt läbi viidud vaidlusaluste sertifikaatide järelkontrolli tulemusi, tagasi lükkamist.

65 Seega tuleb esiteks tõdeda, et Üldkohtu järeldus, et Läti toll ei suutnud esitada Jelgava ja Bauska tollibüroodes kasutatavate originaaltemplite jäljendeid, ei saa seada kahtluse alla usaldust, mida nende ametiasutuste suhtes tuleb üles näidata.

66 Nagu komisjon oma apellatsioonkaebuses väidab, edastas Läti Vabariik aegsasti tollibüroodes kasutatavate templite jäljendite näidised, kuid ükski assotsiatsioonilepingu säte ei kohusta Läti tolli säilitama algupäraseid templijäljendeid, mida Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 80 ka rõhutas, või hoidma alles templeid, millega neid jäljendeid teha pärast templite kasutusest kõrvaldamist.

67 Teiseks ei oma käesolevas asjas otsustavat tähtsust asjaolu, et Läti tolli asedirektor mõisteti süüdi õigusrikkumises, mis seisnes ametiülesannete käigus ebaseaduslike tegude toimepanemises, ja see, et komisjoni raportites on sedastatud selles asutuses valitsevat korruptsiooni õhkkonda.

68 Nagu ka Combaro on märkinud, on ühelt poolt põhjendatud komisjoni väide, et 2003. aasta kirjade ja vaidlusaluste sertifikaatide (mis kõik on komisjoni poolt esimeses kohtuastmes esitatud kostja vastuse lisas B-4) pelga võrdlemise põhjal on ilmselge, et neil eri dokumentidel olevad allkirjad on väga erinevad.

69 Seega moonutas Üldkohus talle esitatud tõendeid, kui ta leidis, et R-i saab pidada nii nende kirjade kui ka nende sertifikaatide allkirjastajaks.

70 Teiselt poolt tuleb tõdeda, et kuigi nende kirjade allkirjastaja süüdimõistmine ning üldine korruptsiooni õhkkond, mida on mainitud vaidlusaluse impordi perioodi, see tähendab ajavahemikku 1999–2002 käsitlevates komisjoni raportites, võivad omada tähtust 2003. aasta jooksul kujunenud Läti tolli seisukoha väärtust hinnates, ei saa need asjaolud olla käesolevas asjas otsustava tähtsusega.

71 See nähtub eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 16 ja 88, et Läti toll on kinnitanud, et vaidlusalused sertifikaadid tuleb lugeda kehtetuks, 2007. aasta vastuses, millele ei ole alla kirjutanud R. ja mis saadeti ajal, mille osas ei ole väidetud, veel vähem tõendatud, et see asutus seisis silmitsi olulise korruptsiooniga ning mil Läti Vabariik oli juba Euroopa Liidu liige.

72 Asjaolu, et 2003. aasta kirjades on vaid lühidad väited ega ole tõendatud, et 2007. aasta jooksul esitatud kinnituse aluseks on uus kontroll, ei muuda selle asutuse seisukohta väärtusetuks, kuna assotsiatsioonileping ei näe sellega seoses ette mingit konkreetset vorminõuet ning Euroopa Kohtu praktika kohaselt on järelkontrolli tulemused liidu tolliasutustele siduvad ka siis, kui need edastatakse ilma põhjendusteta või uurimist lõpetavale OLAFi protokollile antud allkirja kujul (vt selle kohta 17. juuli 1997. aasta kohtuotsus Pascoal & Filhos, C-97/95, EU:C:1997:370, punktid 30–33, ja 15. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, punkt 40).

73 Selles kontekstis saab komisjon põhjendatult väita, et muud tõendid, mis on loetletud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75, ei ole piisavad, et põhjendada järeldust, millele Üldkohus jõudis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 87, nimelt et komisjon oli kohustatud kasutama oma õigusi Läti tolli vastustele vaatamata.

74 Seega ei saa asjaolu, et vaidlusaluste sertifikaatide järelkontroll, mis toimus pärast teises liikmesriigis toimunud impordiga seoses esitatud eri kaupade liikumissertifikaatide OLAFi-poolset uurimist, mis tekitas kahtlusi teatavate Läti tolliametnike seotuses pettusega toime pandud toimingutes nii nende toimingute tegemise üksikasjade kui ka asjaomaste sertifikaatide omaduste tõttu, olla üldiselt sellise toimega, et oma väärtuse minetab igasugune kontroll, mida selline asutus taoliste sertifikaatide suhtes teostab, nii et protokollis nr 3 ette nähtud halduskoostöö süsteem jäetakse täiesti kõrvale.

75 Isegi kui Läti päritolu linase riide import ületas selle riigi tootmisvõimsuse, andes alust tuvastada teatavaid pettusega toime pandud tehinguid, ei võimalda see eelöeldut arvestades tõendada, et Läti toll oli otseselt ja üldiselt selliste toimingutega seotud, ning veel enam tõendada Läti tolli seotust vaidlusaluste sertifikaatide väljastamisega.

76 Lisaks ei saa usaldust ekspordiriigi tolli suhtes kahtluse alla seada vaidlustatud sertifikaatide ühele detailile nagu neil olev pitsatijäljend antud hinnanguga, sest siis peaks asjaomase asutuse poolt tehtava kaupade liikumissertifikaatide ehtsuse kontrolli süstemaatiliselt asendama komisjoni omaga ja seega loobuma käesoleva kohtuotsuse punktides 50–56 välja toodud põhimõtete järgimisest.

77 Kõigist eeltoodud kaalutlustest järeldub, et Üldkohus eksis faktilistele asjaoludele õigusliku hinnangu andmisel seoses tolliseadustiku artikli 239 tähenduses eriolukorra esinemisega, kui ta käesoleva kohtuotsuse punktis 62 nimetatud põhjustel leidis, et komisjon ei saa vaidlusaluste sertifikaatide ehtsuse hindamisel tugineda Läti tolli antud selgetele vastustele, ja et see institutsioon oleks hoolimata saadud vastustest pidanud sel eesmärgil hoopis kasutama oma ainuõigusi.

78 Seega ei saanud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 90 ja 91 õiguspäraselt järeldada, et komisjon leidis ekslikult, et tal on olukorrale hinnangu andmiseks piisavalt teavet, ja teiseks jättis võtmata need konkreetsed meetmed, milleks ta oli kohustatud assotsiatsioonilepingu õige kohaldamise järelevalve- ja kontrolliülesande raames. Sellest järeldub, et kõrvale tuleb jätta vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni olulise põhjenduse moodustavad Üldkohtu järeldused esimeses kohtuastmes Combaro poolt esitatud ainsa väite esimese osa põhjendatuse kohta.

79 Järelikult tuleb nõustuda apellatsioonkaebuse esimese ja teise väitega ning tühistada vaidlustatud kohtuotsus, ilma et oleks vaja analüüsida komisjoni apellatsioonkaebuse teisi väiteid.

Vaidlus esimeses kohtuastmes

80 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus teha Üldkohtu otsuse tühistamise korral asja suhtes ise lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab.

81 Nii see käesolevas kohtuasjas on. Seega tuleb analüüsida vaidlusaluse otsuse tühistamise nõudes esitatud Combaro hagi.

82 Asjaomase hagiavalduse ainsa väite esimene osa, mis käsitleb tolliseadustiku artikli 239 tähenduses eriolukorra esinemisega seotud tingimust, on jagatud mitmesse osasse, mis käsitlevad mitmesuguseid väidetavaid rikkumisi, mille on toime pannud Läti toll, komisjon ja Saksamaa toll.

83 Kõigepealt tuleb tõdeda, et niivõrd, kuivõrd Combaro tugineb nende mitme rikkumise tõendamiseks järeldustele, mille tema väitel on teinud liikmesriigi kohus, ei ole komisjon Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt siis, kui ta teeb otsuse konkreetse juhu kohta tolliseadustiku artikli 239 alusel, seotud liikmesriigi kohtu poolt varem tehtud otsusega (vt selle kohta 20. novembri 2008. aasta kohtuotsus Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, punkt 69), ning seda eriti siis, kui selline otsus üksnes määrab kindlaks, kas importiva liikmesriigi toll peab edastama enda poolt menetletava asja komisjonile, et viimane teeks otsuse selle sätte võimaliku kohaldamise kohta.

84 Vaidlusaluste sertifikaatide järelkontrolli raames 7. aprillil ja 7. mail 2003 saadetud Läti tolli kirjade ning asjaomase kontrolli tulemusi kinnitava 2007. aasta vastuse sõnastusest selgub, et see asutus kinnitas pidevalt, ühetähenduslikult ja vastuoludeta, et tema ei ole neid sertifikaate väljastanud, mis tähendab, et see asutus ei pidanud neid sertifikaate ehtsaks.

85 Seega ei saa nõustuda Combaro argumendiga, et vaidlusaluste sertifikaatide järelkontrolli tulemused tuleb tähelepanuta jätta, kuna need on mitmeti mõistetavad ja vastuolulised nagu 25. juuli 2008. aasta kohtuotsuses C.A.S. *vs.* komisjon (C-204/07 P, EU:C:2008:446) käsitletud sertifikaadid.

86 Lisaks nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 50–77, et neil asjaoludel tuleb igal juhul tagasi lükata Combaro argumendid, millega ta soovis tõendada, et komisjon peab algatama kõnealuste sertifikaatide ehtsuse uurimise vaatamata Läti tolli järeldustele ning et selle tegemisest loobudes rikkus ta oma kohustusi. Järelikult ei ole Combaro tõendanud, et komisjon ei saanud vaidlustatud otsuses õiguspäraselt tuvastada, et kõnealused sertifikaadid ei ole ehtsad.

87 Sellest tulenevalt tuleb samuti tagasi lükata Combaro argument Läti tolli poolt kohustuste väidetava täitmata jätmise kohta, kuna see põhineb arusaamal, et Läti tolli ametnike korruptsiooni ja selle asutuse töökorra puuduste tõttu andis see asutus tegelikult vaidlusalused sertifikaadid välja õigusvastaselt ning takistas hiljem nende ehtsuse tuvastamist.

88 Samuti ei saa nõustuda Combaro argumendiga, mis puudutab Saksamaa tollis väidetavalt esinenud puudusi, kuna need puudused seonduvad asjaoluga, et see asutus tuvastas asjaomaste sertifikaatide ehtsuse puudumise õigusvastaselt ja piisavat hoolsust üles näitamata.

89 Lõpetuseks tuleb igal juhul tulemusetuna tagasi lükata argumendid selle kohta, et komisjon on rikkunud oma kohustusi sellega, et ei võidelnud piisaval määral Läti tollis esineva korruptsiooniga ega avaldanud teatist importijate teavitamiseks asjaomasel perioodil Lätis valitsenud olukorrast, kuivõrd need ei seondu tingimustega, mis esinesid siis, kui Combaro tegeles vaidlusaluses otsuses käsitletud impordiga. Nimelt omavad need argumendid selles küsimuses tähtsust ainult siis, kui olla seisukohal, et vaidlusaluste sertifikaatide väljastaja oli see astus, mida aga konkreetselt tõendatud ei ole.

90 Eelnevast tuleneb, et Combaro ei ole tõendanud, et komisjon leidis vaidlustatud otsuses ekslikult, et eriolukorra esinemine tolliseadustiku artikli 239 tähenduses ei ole tõendatud, ning seetõttu tuleb Combaro poolt esimeses kohtuastmes esitatud ainsa väite esimene osa tagasi lükata.

91 Kuna eriolukorra esinemine on imporditollimaksu tagasimaksmise või vähendamise nõude esitamise vältimatu tingimus, siis on tulemusetu Combaro ainsa väite teine osa, mille kohaselt ta ei näidanud üles ilmset hooletust (vt selle kohta 10. juuni 2010. aasta kohtumäärus Thomson Sales Europe *vs.* komisjon, C-498/09 P, ei avaldata, EU:C:2010:338, punkt 97).

92 Järelikult tuleb Combaro hagi vaidlusaluse otsuse tühistamise nõudes rahuldamata jätta.

Kohtukulud

93 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.

94 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluses, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

95 Kuna Combaro on kohtuvaidluse kaotanud ja komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb kohtukulud välja mõista Combarolt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 19. juuli 2017. aasta otsus kohtuasjas Combaro *vs.* komisjon (T-752/14, EU:T:2017:529).**

2. **Jätta Combaro SA hagi rahuldamata.**

3. **Jätta Combaro SA kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**

Allkirjad